

Ženy a Josef

(Lk 23,49-24,10)

49 Všichni jeho přátelé stáli opodál, i ženy, které Ježíše doprovázely z Galileje a všechno to viděly.

50 Členem židovské rady byl muž jménem Josef, člověk dobrý a spravedlivý,

51 který nesouhlasil s jejich rozhodnutím a činem. Pocházel z židovského města Arimatie a patřil k těm, kdo očekávali království Boží.

52 Ten přišel k Pilátovi a požádal ho o Ježíšovo tělo;

53 sňal je z kříže, zavinul do plátna a položil do hrobu, vytesaného ve skále, kde ještě nikdo nebyl pochován.

54 Byl pátek a začínala sobota.

55 Ženy, které šly s Ježíšem z Galileje, šly za ním; viděly hrob i to, jak bylo tělo pochováno.

56 Potom se vrátily, aby připravily vonné masti a oleje. Ale v sobotu zachovaly podle přikázání sváteční klid.

Luke 24:1 Prvního dne po sobotě, za časného jitra, přišly k hrobu s vonnými mastmi, které připravily.

2 Nalezly však kámen od hrobu odvalený.

3 Vešly dovnitř, ale tělo Pána Ježíše nenašly.

4 A jak nad tím byly bezradné, stanuli u nich dva muži v zářícím rouchu.

5 Zachvátil je strach a sklonily se tváří k zemi. Ale oni jim řekli: "Proč hledáte živého mezi mrtvými?"

6 Není zde, byl vzkříšen. Vzpomeňte si, jak vám řekl, když byl ještě v Galileji,

7 že Syn člověka musí být vydán do rukou hříšných lidí, být ukřižován a třetího dne vstát."

8 Tu se rozpomenuly na jeho slova,

9 vrátily se od hrobu a oznámily to všechno jedenácti učedníkům i všem ostatním.

10 Byla to Marie z Magdaly, Jana a Marie Jakubova a s nimi ještě jiné, které pověděly apoštolům.

S Písmem svatým se dá kouzlit! A nemusíme se vůbec uchylovat k rafinovaným exegetickým trikům – konjekturám a přeskupování textu oblíbenému v Bultmannově škole, zkoumání textových variant a podobně. Někdy k tomu stačí poměrně málo – jako v našem případě nerespektovat zavedené dělení kapitol. Víme dobře, že prvními, komu bylo zjeveno vzkříšení Kristovo a také prvními zvěstovatelkami této zvěsti byly ženy. O kruhu žen doprovázejících Ježíše a jeho učedníky se píše na více místech (Lk 8,2 n.), ale jen málokde vystupují z pozadí – snad jen v několika příbězích o sestřích Lazarových. Martě a Marii.¹ Avšak když vymezíme tok textu, který tvoří Lukášovo evangelium tak, jak jsme to učinili výše, dostaneme z něj výsek, čili perikopu, která – je takřka výhradně o ženách. Ženy zde vstupují na scénu v okamžiku, kdy muži už nemohou nic učinit, a učiní – nemálo, i když se to zpočátku tak

1 Měli bychom napsat "Lukáš píše", protože všechny zmínky o ženách provázejících Ježíše, pocházejí od něj; ostatní evangelisté, ač zaznamenali úctyhodný počet příběhů a příhod Ježíšových s různými ženami včetně dlouhých rozhovorů (Jan 4), berou tyto ženy-učednice oficiálně na vědomí až v okamžiku Ježíšových posledních hodin – kdy poschovávání učedníci hanebně v následování svého Pána selhali!

nezdá. V námi vymezeném úryvku jsou najednou zpřeházeny veškeré role: do hlavních rolí se dostávají ty, které měly být navždy odsouzeny do rolí vedlejších, neřkuli přímo ke statování a dominantní aktéři se ztrácejí. O Kristově velikém sabatu – neboť tak můžeme právem nazvat ono mezidobí mezi jeho životem v těle a životem jakožto netělesně/tělesného principu (*princeps* = vládce) kosmu; v onom mezidobí plném temného chaosu v řádu bytí se stávají nositelkami a udržovatelkami řádu ženy. Ženy a jeden muž.

Josef z Arimatie je v evangeliích zrovna tak nevítaným svědkem jako ženy. Je o něm první a i poslední zmínka právě v souvislosti s Ježíšovým pohřbem. Byl mužem "druhé strany", nepřátelského synedria – a přesto poskytl Ježíšovi tuto velkou péči a službu. Je ovšem velmi zvláštní a podivuhodné, že někdo přepustí druhému svůj vlastní hrob. Samozřejmě můžeme původce takového činu podezřívat z okázalého projevování vlastní spravedlnosti, ale vizme v něm raději velkou lásku, soucit a zvláštní rozpoložení mysli: Josefovi určitě odešlo s Ježíšem něco vzácného, něco osobní povahy, jistá část jeho samého – i kdyby to měl být jen hýčkaný a obdivovaný ideový protivník. Co Josef učinil je skutečně čin lásky, nikoli pouze zákonné spravedlnosti a poctivosti.

Je také jasné, že Josef z Arimatie nejednal ve srozumění s kruhem učedníků ani s ženami. Můžeme spekulovat, co by se bylo stalo, kdyby Josef neučinil to, co učinil. Ženy konaly spontánně – měly jednoznačný podnět. Jistě dopředu nesnovaly plány, co vše podniknou, když/až Ježíš umře. Reagovaly ve spěchu a neuváženě a tak je v jejich práci překvapila noc, jež nastává v nižších zeměpisných šířkách rychleji – a tím také sabat.

V atmosféře celého vyprávění jako by se vznášel kromě nutně přítomného zoufalství i tento přídech zmatku. Nic se nedaří, vše dopadá jinak. Je jasné, že nikdo z aktérů nemá v rukou režii příběhu – ten se vyvíjí sám od sebe. Tak také dojde k tomu velikému skandálu, že prvními svědkyněmi a zvěstovatelkami božího Vzkříšení se stávají ženy. To muselo ve své době budit velké pohoršení a v židovském prostředí, kde žena není ani na soudu řádným svědkem, obzvláště. A kde jsou ti, kdo mají dál nést Ježíšovo poselství, kteří byli Ježíšem kvazi- oficiálně vysláni zvěstovat zvěst o království božím? (Lk 9,2 par.). Skrývají se, zcela ochromeni a neschopni jakéhokoli činu. I ženy musely být zprvu zmateny a ochromeny, ale - snad zafungovala známá ženská podivuhodná regenerační schopnost – mnohem dříve se vzchopily k činu. A vzchopily se možná i proto, že zde byl někdo, kdo jim šel příkladem; příkladem, jak mají jednat praví učedníci. Právě tento Josef Arimatejský, člověk z jiné sociální třídy, vůči němuž měl kruh učedníků jistě předsudky a výhrady, jemuž nedůvěřoval a možná jím i pohrdal.

O dalších osudech Josefových se již z kanonické literatury nic nedozvíme. Středověké legendy z něj pro tento jeho čin učinily prvního rytíře a strážce svatého Grálu. Je však jednoznačně dobře, že nám kanonická evangelia nesmlčela jeho jméno; kdyby ho byla křesťanská tradice zapřela, bylo by jen o jednoho kostlivce ve skříni křesťanství více. A spekulací a hádanek, mučivých mysl trýznících hádanek by bylo více. Ovšemže v dalším vyprávění dochází k "normalizaci poměrů". Poté co se Ježíš zjeví i učedníkům, stávají se postupně oni nositeli a hlasateli této tradice a všechny postavy, jež zalidňovaly scénu v této "zmatené mezihře", ženy i Josef z ní mizí. Buďme jich však pamětlivi. Pamatujme na to, že božský Příběh má svého vlastního režiséra, jenž často nerespektuje úlohy postav a že v každé lidské bytosti je potenciál vykonat skutečně velký čin.